Ч. 246. Пятниця 1 (14) падолиста 1902. Рік XII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік	К	4·80
на пів року	„	2·40
на чверть року	„	1·20
місячно . .	„	—·40

Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік	К	10·80
на пів року	„	5·40
на чверть року	„	2·70
місячно . .	„	—·90

Поодиноке число 6 с

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — З ради державної. — Італіяньско-турецкий спір).

В часї вчерашних нарад в парляментї відбували ся ріжні приватні переговори межи послами. Між иншими нараджував ся довший час предсїдатель польского кола п. Яворский з Крамаржем, а замічено також, що др. Кербер переговорював з ґр. Пальфім, представителем чеської шляхти. Вчерашні наради в палатї не принесли ніякої зміни в ситуациї. О теперішнім положеню — як пишуть з Відня — можна хиба тілько сказати, що оногдашна бесїда дра Кербера причинила ся значно до єї злагодженя, хоч Чехи все ще держать ся здалека. В парляментарних кругах розійшла ся вчера вість, що вже за кілька днїв прийде до перерви в засїданях хоч на один тиждень, а то для того, щоби правительство мало час і можність розпочати переговори з Чехами і Нїмцями, бо поки що Чехи не хотять переговорювати безпосередно з Нїмцями без участи правительства.

На вчерашнім засїданю палати послїв покінчено дискусию над заявою правительства. Ґенеральними бесїдниками були пп. з нїмецкої сторони Барайтер, а з чеської Страньский. Слїдуюче засїданє відбуває ся нинї.

Між Італїєю а Туреччиною прийшло до спору, а то з такої причини: На Червонім мори коло місцевости Міді в окрузї Емен в Арабії, прийшло оногди до кровавої борби між морскими розбишаками а італїяньскими кораблями. Три італїяньскі кораблї під командою Арнонього напало на морских розбишаків, що схоронили ся були до Міді. Кораблї розбишаків знищено, а між ними справлено страшну різню; по італїяньскій сторонї упало двох моряків. В тім самім часї острілював один з італїяньских кораблїв якесь гнїздо розбишаків і приневолив два воєнні турецкі кораблї до уступленя під загрозою, що в противнім случаю відставить оба кораблї до Гобейди. З того вивязала ся поважна міжнародна квестия. Італїяньский консуль з Царгородї заявив, що в тій справі не одержав ніяких відомостий. Султан віднїс ся два рази телєґрафічно до італїяньского правительства і зажадав, заки приступить ся до залагоди справи, відкликаня воєнних кораблїв з під Міді, бо инакше прийшло би до заостреня ситуациї, бо і турецка залога в Емен мала би тодї право виступити зачіпно, з чого вивязав би ся дуже поважний конфлїкт. Італїяньске правительство відповіло, що передусім мусять бути виконані попередні условія, які поставив був Арнонї турецкому правительству, а то заплата 15.000 фунтів яко відшкодованє для родин погибших моряків і видача розбишаків. Мимо того ultimatum відложено аж до 15 с. м. — Туреччина дуже занепокоїла ся поведенєм Італїї, бо зловленє піратів трудне і потреває дуже довго.

Загальні збори „Народної Торговлї“.

Дня 1 падолиста с. р. о 4 год. по полудни, відбули ся загальні збори Товариства „Народна Торговля“, у власнім домі. Заступник предсїдателя п. Юлїян Сїчиньский відкрив збори, сконстатовавши, що статутом приписане число членів на зборах явило ся, і предложив на предсїдателя збору дир. Александра Борковского, а на заступника проф. Володимира Шухевича. Предсїдатель збору уділив відтак голосу д-ру Костеви Левицкому, котрий виголосив слїдуюче справозданє Совїта управляючого „Народної Торговлї“, за рік адміністрацийний 1901/1902, то є за час від 1-ого липня 1901 до 30 червня 1902 р.

Як попередними роками, так і того належить передовсїм піднести стан властивого маєтку „Народної Торговлї“. Дїйсно вплачені уділи піднесли ся в послїднім роцї адміністрацийнім з квоти 76.642 К. 60 с. до квоти 81.493 К. 60 сот. а фонд резервовий з квоти 25.922 К. 90 с. до квоти 27.421 К.

16)

ПОДОРОЖ по СИЦИЛЇЇ.

(Після Тайнерта, Шинера, Брокка і др. зладив К. Вербин.)

IX.

Малярия.—Суспільна хороба Сицилії: маффія.—Каморра.—Суспільні відносини на Сицилії в старині; богатство і нужда в теперішних часах.

(Дальше.)

Вже в глубокій старинї стрічаємо на Сицилії подібні відносини економічні до теперішних. Грецкі поселенцї, висші культурою, прийшовши на остров, забрали землї місцевим жителям, і вже перед панованєм Ґельона в Сиракузї поробили ся шляхтичами та звали ся „Ґаморой“ або „властителї ґрунтів“. Первістних властителїв лишили на їх давних ґрунтах, але за то казали їм обрабляти землю, і так поробили з них чиншівників або т. зв. „Килїрійців“. Маєтности сиракузаньских вельмож були так розлогі а число їх пiдданих так велике, що слова „численнїйше як Килїрійцї“ стали за приповідку.

Грецкі поселенцї вивозили до матерного краю збіже, оливу і вино, вовну і шкіри, а що з того мали великий дохід, то мусїли братись до продукциї на великі розміри, до заводженя плянтаций, а до того треба їм було богато невільників, коли хотїли, щоби їх продукция добре оплачувала ся. Робота невільників була дешевша, як свобідних людий, а впрочім і в Грециї, іменно же в країнї, званій Елїс, обрабляно ріллю за помочию численних невільників.

А в сицилійских містах було і богато маючих людий, що могли купити собі невільників, і була нагода до того. Латиньскі купцї, що приїздили на Сицилію за оливою та всїлякими виробами, иногдї й за збіжем, платили в давнїйших часах мідию і невільниками. А до того ще число невільників збільшало ся дуже через великі війни. Коли тирани з Сиракузи і Акраґаса, Ґельон і Терон, побили в 480 роцї пд. Хр. Картаґінцїв коло Гімери, дістала ся значна часть картаґіньского войска в неволю; їх порозділювано помежи поодинокі міста, що брали участь в походї. Крім того жителї міста Акраґас половили були богато втікачів, і так придбали собі таку масу невільників, що многі з них мали й по 500 невільників. Тих людий уживано по части до робіт при великих будївлях, по части до роботи в поли. Цїла околиця коло Акраґас вкрила ся воноградниками, оливними гаями та плянтациями всїлякого рода.

Під конець пятого столїтя настали були для Сицилії прикрі часи. Великі війни картаґіньскі слїдували одна по другій, а рівночасно завелась в Сиракузї і инших містах домашна війна і гнет тиранів. В 374 р. пд. Хр. настали були таки дуже сумні відносини. Населенє міст так дуже було зменшило ся, що під проводом Тимолеона і при помочи Коринтиян розпочала ся нова кольонїзация Сиракузи, і з Грециї приїзджали тисячі нових поселенцїв. Але в неодовзї по тім настали нові непокої та завели ся знову межиусобицї і борба з Картаґінцями. Аґатоклес, тиран Сиракузи, що панував від 317 до 289 р. пд. Хр., опирав ся на низших верствах народу і обдирав маючих, а рівночасно вів війни на Сицилії і в Африцї з Картаґінцями. Сиракузани закликали були короля Піргуса на поміч против Картаґінцїв, але той не міг нічого вдїяти і винїс ся з острова.

Серед того розладу настала була борба о місто Мессану, де осїли були з Кампаниї вояки Аґатоклеса; они завізвали були Римлян на поміч, і то дало причину до першої пунїйскої війни, котра вела ся головно на Сицилії. Найбільше потерпіло було тодї місто Акрагас, що стануло по сторонї Картаґінцїв. Римляни здобули єго і взяли 25.000 людий в неволю. По мирі в 241 р. мало що не цїлий остров став римскою провінциєю. Крім того було тут ще сиракуске королївство, де панував король Гієрон. Коли по єго смерти місто стануло по сторонї Картаґінцїв, Римляни здобули єго по завзятій оборонї і ограбили до чиста.

По тій війнї зачали Римляни заводити на острові свої порядки і старали ся піднести рільництво. Землї можна було на острові дуже дешево купити, а невільників була така маса, що їх цїна була також дуже низька. Хто мав хоч би лиш малий капітал, міг легко накупити собі богато ґрунту і стати властителем

22 с., то є разом сума власного маєтку „Народної Торговлї“ виносить 108.914 К. 82 сот.

Вкладки ощадности виносили з кінцем послїдного року адмінїстрацийного суму 733.663 К. 75 с., супротив чого оказує ся віднощене власного маєтку до чужого майже як 1 : 7. При тій нагоді зазначуємо, що з причини загального обниженя процентової стопи обнижено також процент від нових вкладок щадничих в „Народній Торговлї“, почавши від 1 червня 1902 з $4^1/_2$ %, на 4 %.

Число членів виносило в тім роцї адмінїстрацийнім 964, а в попереднім роцї адмінїстрацийнім було 991 членів. Оборот удїлів членьских виказує, що в тім роцї адмінїстрацийнім прибуло 7 нових членів з 180 удїлами на 3.600 К, та до давних удїлів прибуло 6.811 К, отже разом прибуло на удїли 10.411 К, натомісць убуло 34 членів з 278 удїлами на суму 5.560 К. З убувших 34 членів припадає 4 на померших, а 30 на виступивших, переважно з місцевости Скала, де основано товариство кредитове та дотичнї удїли перенесено до тогож товариства.

Персонал службовий „Народної Торговлї“ з 30 червня 1902 р. складав ся з 2 директорів, секретаря, бухгальтера, кореспондента, контиста, 2 помічників бухгальтериї і возьного в головнім заряді, маґазинера і 2 практикантів в головнім маґазинї, та 14 начальників складів, 1 начальницї, 14 касиєрок, 8 помічників торговельних і 42 практикантів, то є разом 91 людий.

Цїлий торговельний персонал „Народної Торговлї“ з виемком 2 членів — вийшов з учеників „Народної Торговлї“. Від початку основаня товариства було принятих 264 учеників на практику торговельну; з тих в послїднім роцї було в чинній службі 83 осіб, а 19 отворило власні торговлї. З практикантів торговельних від основаня „Народної Торговлї“ виписано на помічників торговельних 109; в послїднім роцї виписано 12 практикантів на помічників торговельних, з тих 8 задержано в службі а 4 увільнено.

Справа будови головного маґазину і пивниць до сего часу не полагоджена задля трудности вишуканя місця, що дало би ся получити з головним зелїзничим шляхом на Городецкім передмістю.

Натомість виринули дві справи, якими заняла ся управа „Народної Торговлї“ в цїли розширеня дїяльности товариства. Одно з них було закупно четвертої з черги каменицї а то в Самборі (в ринку) за 24.319 К 51 с., до котрої в слїдуючім роцї буде переміщений філїяльний склад товариства. Другою справою було змагане до піднесеня продукциї масарских виробів „Підгірскої Спілки“ в Станиславові, та пробний рік ще не скінчив ся, і тому не можемо подати висліду про ведене сего інтересу.

В цїли розширеня дїяльности „Народної Торговлї“ в дальших сторонах нашого краю розпочато переговори про заснованє нових філїяльних складів в Турці і Залїщиках.

Оборот крамниць в послїднім роцї в порівнаню з роком попереднім представляє ся так: в р. адм. 1900/01 було в купецких зносинах з „Народною Торговлею“ 745 крамниць, котрі побрали товарів на суму 383.874 К 41 с. при чім одержали опусту на 41.939 К 55 с. а кредиту на 33.288 К 20 с.; — в роцї 1901/2 стояло в купецких зносинах з нашим товариством 811 крамниць побравших товарів на 594.389 К 95 с., причім одержали опусту на квоту 61.494 К 75 с. а кредиту одержали на 35.380 К 36 с. — Отже в роцї адмін. 1901/2 збільшило ся число крамниць стоячих в зносинах з „Народ. Торговлею“ о 66, а оборот товаровий з ними о 210.515 К 54 с., опусту одержали більше о 19.555 К 20 с. а кредиту більше о 2.092 К 16 с.

Отсей загальний огляд дїяльности виказує, що управа „Народної Торговлї“ стараючись власними силами вести торговельне дїло в краю не залишила нагоди до піднесеня дїяльности Товариства та руководила ся оглядностию, яка є конечним услівєм економічної працї серед теперішних наших відносин народних.

Новинки.

Львів дня 13-го падолиста 1902.

— **Кваліфікацийний іспит** на учителїв народних шкіл відбув ся в Залїщиках в днях від 22 жовтня до 6 с. м. під проводом краєвого інспектора п. Барановского. До іспиту зголосило ся 18 учительок і один учитель. Іспит здали всї, а іменно: Юлїя Шпайло (з відзн.), Ангела Станковска (з відзн.), Мария Липаньска (з відзн.), Стефанїя Семакевич, Мария Шельмдавер, Ірина Лукіянович, Мария Капелюшник, Ангела Симівна, Мария Петрина, Казимира Гайда, Иосифа Пясецка, Станисл. Ясїньска, Олена Клодзїньска, Мария Сьвіщовска, Стшелецка, Антонина Бубер, Мария Плянер (лиш з польскою мовою викладовою) і Яків Роткропф.

— **Руский театр** під дирекциєю п. Михайла Губчака задержить ся в переїздї в Городенцї і дасть там лише 8 вистав, а се: 1) в суботу 15 падолиста „Дон Цезар“ оперета в 3 актах Делїнґера. — 2) в недїлю 16 „Пісні в лицях“ опера в 3 актах Кропивницкого. — 3) ві второк 18 „Власть тьми“ сензацийна драма в 5 актах Л. ґр. Толстого. — 4) в четвер 20 „Шалавило“ комедия в 5 актах Гливьского. — 5) в суботу 22 „Жидівка вихрестка“ драма в 5 актах Тогобочного. — 6) в недїлю 23 „Невольник“ картина на історичнім тлї в 5 актах Кропивницкого. — 7) ві второк 25 передпослїдне представлене „Загублений рай“ драма в 5 актах Тогобочного. — 8) в четвер 27 послїдне представлене „Катерина“ велика опера в 3 актах Аркаса. Початок точно о годинї $7^1/_2$ вечером. Абонамент на 8 представлень 7 зр.

— **Земля на продаж.** В селї Молошковичі, яворівского повіта, є часть обшару двірского до розпарцельованя. Поля орного 300 морґів, около 50 морґів зрубів 7 до 8-лїтних. Земля чорна, легка до ораня, з малою примішкою піску. Цїна за 1 морґ 260 К. Село віддалене від: 1) Яворова, 2) Городка, 3) Янова по 2 милї. Близших інформаций удїлить місцевий парох Лев Тиховский в Молошковичах, почта Біла Гора (Weissenberg).

— **Важне для катихитів і тих, що учать релїґії в народних школах.** Третю часть практичного провідника для катихитів, в котрій поясню є ся наука релїґії для 5 і 6 степеня зглядно

більшої посїлости та обрабляти еї при помочи невільників.

Та й в Італії скупувували тогди капіталїсти великі маси ґрунтів, з котрих по найбільшій части робили пасовиска. По війні з Ганібалем селяньство було майже зовсїм зруйноване. Селянин, що по війнї вернув на своє господарство, ледви що міг на ново загосподарити ся, і не був ніяк в силї довго нашим удержати ся. Він не міг видержати конкуренциї з властителем більшої посїлости, котрий господарив роботою дешевих невільників, а до того ще цїна збіжа упала була дуже низько задля того, що на торги в головних містах привожено щораз більше збіжа з позаморских країв. Правительство уважало лиш на то, щоби в головних містах, де призбирала ся була велика маса бідного народу, можна було дешево дістати хлїба і тим способом удержати спокій; для него було то байдуже, що властитель більшої посїлости забирав один селяньский ґрунт за другим, і було тої думки, що так мусить бути, бо нема иншої ради. А Сицилія мала для доставы хлїба в головних містах велике значінє.

Цїлий остров був тодї подїлений на 68 — по нашому сказавши — повітів, котрих осередком було якесь місто. З тих повітів мусїли 34 платити десятину, значить ся, властитель ґрунту мусїв по жнивах давати десяту часть з пшеницї, ячменю, бобу, гороху, оливи і вина. В кождій громадї визначувано що року число тих властителїв ґрунтів, що мали платити податок, а ті відтак подавали, кілько мають морґів землї і кілько мають збіжа. Римский намістник в Сиракузї, званий тут претором, віддавав відтак десятину цїлого повіта в аренду тому, хто обіцяв ся більше дати. Такий арендатор обовязував ся доставити до Риму тілько мір пшеницї і других плодів, кілько обіцяв ся дати і тогди вільно було єму вибирати від поодиноких властителїв десятину. Коли жниво випало добре, то такий арендатор робив добрий інтерес, бо вибирав більше десятини як обіцяв ся дати; але коли жниво було зле, то він мусїв докладати. Повітам було вільно ставати до перегоргу такої достави, а коли їх хтось переторгував, то їм вільно було відкупити доставу від того, хто обіцяв дати найбільше, а тогди господарі були забезпеченї від здирства.

На двайцять і шість повітів був наложений висший податок. Ті повіти забрали були Римляни у війнї, а їх ґрунти стались були державними або як тодї говорено „публичними“ (ager publicus). Давнї властителї задержали свої ґрунти, але то вже не була їх власність, анї навіть не дїдична посїлість, лиш они стались арендаторами, котрі крім десятини платили ще й иншу данину. Контракт аренди роблено звичайно на довший. Коли контракт скінчив ся, або коли родина арендатора вимерла, то римский цензор мав право віддати ґрунт кому иншому в аренду. Чужі арендатори виперли поволи давних властителїв ґрунтів. Вибиране десятини з таких ґрунтів віддавав претор на Сицилії також в аренду і то звичайно т. зв. „публіканам“ або арендаторам державних доходів, котрі звичайно були римскими шляхтичами. Із сего видимо, як то в давних часах земля первістних жителїв переходила в руки чужих людий і ті ставали властителями більших посїлостий а з первістних властителїв робили ся чіншівники, піддані і остаточно невільники. Державним арендаторам віддавано в аренду також і королївскі маєтности, котрі забрала була римска держава. Головний арендатор парцелював ґрунти і відпускав парцелї в аренду під'арендаторам і збирав від них аренду. Наконець були ще на Сицилії великі пасовиска, котрі римский цензор відпускав державним арендаторам за грошї.

Серед таких обставин була Сицилія раєм для римских капіталїстів і спекулянтів — і они то по другій пунійскій війнї зачали робити інтереси на щораз більші розміри. За часів Цїцера було арендаторами сицилійских державних ґрунтів дуже богато Римлян, іменно же т. зв. лицарі і сенатори. Цїцеро в своїх бесїдах пятнував безвзглядно тих людий яко визискувачів, котрі на глум всему праву дивили ся лиш на то, щоби як найборше і як найбільші збити грошї. Претори дивили ся на їх роботу крізь пальцї або таки ставали з ними до спілки.

Ще гірше як селянам, що були виставлені на всілякі здирства і докучливости, дїяло ся невільникам. Коли римска держава розширила ся і стала сьвітовою а торговля і рух торговельний збільшили ся, то і довіз невільників до Італії та Сицилії значно збільшив ся. Яку масу людий привожено иноді на торги невільників, видко з того, що коли римский вожд Емілїюс Павлюс побив македоньского короля Персея і розбив єго державу, видав сенат тайний приказ, щоби всїх жителїв Епіру, за то, що они станули по сторонї короля Персия, продати в неволю. Тогди стало невільниками не менше лиш 150.000 людий. Та й по здушеню ворохобнї Ахейців продавано в неволю цїлі громади. Підчас мира старались о то сухопутні і морскі розбишаки, щоби на торгах не забракло невільників. В Дельос, де відбували ся найбільші торги на невільників, продавано иноді на день по 10.000 невільників.

З того настало було таке, що в Римі всю роботу робили лиш самі невільники. Лихвар закладав побічні банки під управою своїх невільників; товариство, що віднаймило було від держави відбиране мита в порті, уставило там своїх невільників; купець привозив собі на своїх кораблях товари під проводом своїх невільників, а гуртівну і подрібну продаж зала-

для 3 і 4 кляси народних шкіл, можна набути в книгарнях ім. Шевченка і Ставропигійській у Львові по цїнї 2 К 40 сот., з почтовою пересилкою о 20 сот. більше. Першу і другу часть тої книжки можна набути рівнож в згаданих книгарнях по цїнї 2 К 40 сот., а з пересилкою почтовою о 20 сот. більше.

— **В церкви** св. Петра і Павла при улици Личаківскій придержано оногди около 8-ої години рано нотованого злодія Франца Мазуркевича на крадежи пушки, стоячої на тетраподї, в хвили, коли хотів відорвати єї від ланцушка. В пушці находила ся 1 корона і 1 сотик. Мазуркевича замкнено в арештї.

— **Викритий злочин.** Перед кількома днями нїмецкі часописи оповістили, що вГрадци божевільний Герман Гляйхвайт убив власну матїр. Тепер-же доносять, що доглядач божевільного, котрого держано в дому, Йосиф Тшединеґ, есть справдїшним убийником і зістав арештований. Зізнав він, що обікрав паню Гляйхвайт, почім убив єї і кинув підозріне на божевільного сина.

— **Зьвірский чоловік.** З Білгорода доносять: В місцевости Врана якийсь Станко Георгевич убив свою 18-лїтну доньку, потяв єї тїло на кусні, почім зголосив ся сам перед судом і осьвідчив, що донька его мала тепер вийти замуж, а він не могучи зібрати потрібних гроший на посаг, убив єї, хотячи уйти встиду.

— **Запавше місто.** Місто мехіканьске Окос, доси один з найбільших портів па мехіканьскім побережу, запало ся цїлком в землю. З'явище то есть наслідком потрясеня землї, котре мало місце в цьвітни.

— **Експльозия кітла.** На пароходї гамбурско-американьского товариства плавби „Sithonia" лучила ся в дорозї близько всхідного побережа Африки страшна катастрофа експльозиї кітла. Шіснайцять палячів, находячих ся при обслузї машини, погибло страшною смертию; тїла їх майже упечені, вкинено до води.

Господарство, промисл і торговля.

— **Цїна збіжа** у Львові 12 падолиста: Цїна в коронах за 50 кільо у Львові. — Пшениця 7·45 до 7·65; жито 6·30 до 6·40; овес 6·— до 6·20; ячмінь пашний 5·25 до 5.40; ячмінь броварний 5·50 до 6·00; ріпак 9·60 до 9·80; льнянка 8·25 до 8·75; горох до вареня 7·— до 9·50; вика 5·25 до 5·50; бобик 5·40 до 5·75; гречка —·— до —·—; кукурудза нова 6·— до 6·50; хміль за 56 кільо —·— до —·—; конюшина червона 55·— до 68·—; конюшина біла 75·— до 90·—; конюшина шведска —·— до —·—; тимотка 22·— до 26·—. —

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних** оповіщує: Уряджену доси тілько для руху особового стацию Гайліґенкрайц-Цеста на шляху Ґерц-Гайденшафт, в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць державних в Триестї, отворено дня 5. падолиста с. р. для загального руху, з виимкою товарів вибухових.

— Північно-нїмецкий рух товаровий з Галичиною і Буковиною. З днем 1 падолиста 1902, а о скілько наступить підвисшене цїн перевозових, з днем 1. грудня 1902 увійде в житє додаток XIII до тарифи часть II, зшиток 1.

Після оголошеня заміщеного в Wiener Ztg. розписано оферти на роботи земні, шутроване і огородженє на частковім шляху Шварцах-Гаштайн. Оферти принимає ся найдальше до 2 грудня с. р. до 12 години в полуднє в ц. к. Дирекциї будови зелїзниць у Відни VI Gumpendorferstrasse 10. Услівя і пляни можна переглянути в згаданій Дирекциї або в ц. к. управі будови в Шварцах.

Телеграми.

Відень 13 падолиста. Цїсар застудив ся вчера і терпить на легкий гостець. Заповіджену на нинї загальну авдиенцию відкликано з тої причини.

Брюсселя 13 падолиста. Часопись Etvile helde довідує ся з доброго — як каже — жерела, що ґр. Фляндриї дотеперішний наслїдник бельґійского престола зрік ся своїх прав до корони, в наслїдок чого наслїдство переходить на его брата кн. Алберта.

Рим 13 падолиста. Папа приймив вчера на авдиенциї австро-угорского амбасадора при Ватиканї ґр. Сечена з родиною.

Париж 13 падолиста. Предсїдатель македоньского комітету, Михайловский, заявив в розмові з одним дневникарем, що македоньскі комітети мають 5000 уоруженых людий і що ворохобники будуть бороти ся з Турками через зиму.

Париж 13 падолиста. З Руан доносять, що погорів там славний замок князя Орлеаньского в И (Еи).

Курс львівский.

Дня 12-ого падолиста 1902.	пла-тять К. с.	жа-дають К. с.
I. Акциї за штуку.		
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .	536 —	550 —
Банку гал. для торгов. по 200 зр.	—·—	300·—
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси	556 —	565 —
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.	—·—	350·—
II. Листи заставні за 100 зр.		
Банку гіпот. 4% корон	95·50	96 20
Банку гіпот. 5% преміов. . . .	109·70	—·—
Банку гіпот. 4½%	100·—	100·70
4½% листи застав. Банку краєв.	101·—	101·70
4% листи застав. Банку краєв. .	96·75	97 45
Листи застав. Тов. кред. 4% . . .	96·50	97·20
„ „ 4% льос. в 41½ лїт.	96·70	—·—
„ „ 4% льос. в 56 лїт.	95·70	96·40
III. Облїґи за 100 зр.		
Пропінацийні гал.	98·30	99·—
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.	102·—	102·70
„ „ „ „ 4½ %	100·30	101·—
Зелїз. льокаль. „ 4% по 200 кор.	96·39	97·—
Позичка краєв. з 1873 по 6%	—·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.	96·30	97·—
„ „ м. Львова 4% по 200К.	94·—	94·70
IV. Льоси.		
Міста Кракова	77·—	82·—
Міста Станиславова	—·—	—·—
Австр. черв. хреста (Курс віденьский)	54 75	55 75
Угорск. черв. хреста (Курс віденьский)	27·—	28.—
Іт. черв. хрес. 25 фр. (Курс віденьский)	—·—	—·—
Архік. Рудольфа 20К. (Курс віденьский)	72·—	76.—
Базиліка 10 К (Курс віденьский)	18·70	19.70
Joszif 4 К. (Курс віденьский)	8·25	9.50
Сербскі табакові 10фр. (Курс віденьский)	9·50	11.—
V. Монети.		
Дукат цїсарский	11·35	11·40
Рубель паперовий	2·52	2·54
100 марок нїмецких	117·10	117·80
Доляр америк.	4·80	5·—

годжували ему також невільники. В копальнях і фабриках працювали також лиш самі невільники. Сільскими робітниками були по найбільшій части так само невільники. Щоби уникнути небезпечности, яка би з того могла вийти, старано ся в якійсь маєтности сполучити о скілько можна невільників всіляких народностий, щоби они не так легко могли змовити ся. Старано ся також забезпечити ся таким варварским законом як ось н. пр. той, котрий постановляв, що коли би хтось убив пана в его домі, то всї невільники, що жили з ним разом під одним дахом, мають бути карані смертию.

Патриярхальні відносини межи паном а невільником щезали, а перший ставав щораз більше необмеженим велителем, котрий старав ся видобути із свого невільника як найбільшу користь. Правда, що розумний господар дбав дуже як про свою худобу так і про своїх рабів; він давав їм добре їсти, що дня діставали по трохи вина, хоч правда, що само найгіршого, відтак давав їм одїж і помешканє. Като ще працював і жив зі своїми невільниками, а его жінка плекала иноді дїти невільників, щоби они опісля були прихильнїйші для неї. Але то були вже лиш рідкі случаї. Найлїпше ще вело ся помічникам при якімсь підприємстві, прибочним слугам, та домашній челяди по містах. Такі невільники мали нераз свою родину, дійстно самостійне господарство і могли зложити собі маєток та викупити ся на волю. Той, що провадив якийсь інтерес, був нераз майже зовсїм независимий від свого пана, котрий анї не наглядав его, анї не мішав ся ему до его роботи. Такий невільник був майже так само свобідний як і кождий римский горожанин, нераз мав і маєток та й сам держав собі невільників. Були також невільники, що виступали таки зовсїм самостійно, робили на власну руку а свому панови платили лиш якусь данину. В найгіршім положеню були невільники, котрих уживано до господарскої роботи на селї т. зв. familia rustica. Коли посїлість ґрунтова ставала щораз більша та й число невільників значно збільшало ся а властитель маєтности (подібно, як то ще й нинї буває) не сидів на ґрунтї, невільники відчужали ся від свого пана. На ґрунтї був лиш т. зв. „віллікус" (villicus — управитель або нинїшний економ), сам невільник, котрий памятав лиш на себе і готов був ошукувати свого пана в его доходах а его рабів в їх ординариї. Релїґійного впливу і моральної звязи не було ніякої. Був лиш страх перед карою, а хоч досьвід учив, що зле обходженє з невільниками робило їх лиш ще гіршими і небезпечнїйшими, і розважні пани доражували обходити ся лагідно, то все-таки злоєтрювано кари або задлятого, що на невільників не можна було спустити ся, або що такі пани і їх управителї були люті. В декотрих сторонах працювали карані невільники або такі, котрим недовірювано, в кайданах. Вечером замикано їх до добре стереженої челядні. Також обстригувано невільникам волосє до половини голови. Коли якийсь невільник втік, а его знов зловили, то его ждала або люта кара смерти, або випалене пятна, або закованє в обручку на шиї.

Серед таких обставин попятно, що невільники намагали ся нераз розбити кайдани на собі. В роцї 198 викрито в Сетії і Пранесте небезпечний заговір невільників, а в роцї 196 такий сам заговір в Етруриї і борзо їх здушено. Відтак зворохобились були в 185 р. невільники пастухи в Апулиї і розбіглп ся по краю та стали рабувати. Та й сей рух претор борзо здушив, а кілька тисячів невільників мусїло за той бунт положити головою.

(Дальше буде).

Надіслане.

В місяци січни с. р. пішов десь шукати роботи Илько Каміньский, син Михайла, родом з Мельниці, лїт 19 обр. гр. кат. челядник ковальский, високий, з лиця білий має знак на лици від удару коня. Коли би хто знав, де він єсть, нехай напише зараз до Дим. Каміньского, півця церковного у Волківцях ad Борщів, почта Борщів, неоплаченим листом, а дістане за то нагороду.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).